

Spørgeskemaundersøgelse af intensivpersonalets viden om, holdninger til og vurderinger af organdonation i dagligdagen

---

Sønderborg Sygehus Intensivafdelingen

Antal udleverede spørgeskemaer: 57
Antal besvarede spørgeskemaer: 44
Besvarelsesprocent: 77%

Indledning

Som ét af flere elementer i arbejdet mod forøgelse af antallet af donationer i Danmark er der oprettet regionale donationskorps. Donationskorpset for Region Syddanmark udgør et af disse korps, og herfra gennemførtes der i perioden december 2008 – februar 2009 en spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige personaler på intensivafdelingerne i regionen.

Formålet med undersøgelsen var to-delt; 1) at kortlægge personalets viden om, holdninger til og vurderinger af organdonation i dagligdagen mhp. at anvende resultaterne i et planlagt uddannelsesforløb, som tilpasses den enkelte afdeling, 2) at udgøre en statusmåling for personalets viden om, holdninger til og vurderinger af organdonation i dagligdagen før ny-organisering- og uddannelsesprojektet gennemførtes i perioden marts 2009 – februar 2010. Efterfølgende gennemføres en opfølgende spørgeskemaundersøgelse mhp. at kortlægge eventuelle effekter af projektet på intensivpersonalets viden, holdninger og vurderinger.

Denne afdelingsrapport udgør én af i alt otte afdelingsrapporter for Region Syddanmark, hvor resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen er separeret ud for hver afdeling. Foruden disse er yderligere udarbejdet en fælles dokumentationsrapport indeholdende resultaterne fra samtlige otte afdelinger samt det overordnede resultat for Region Syddanmark som helhed samt en kortere og verbal bearbejdet sammenfatning. Disse kan downloades fra DCO's hjemmeside: www.organdonation.dk

Det regionale donationskorps for Region Syddanmark består af overlæge & projektleder Jane Linnet OUH; anæstesioverlæge Karsten Bülow, OUH; transplantationskoordinator, sygeplejerske Annette Boe og nøgleperson, sygeplejerske Mette Bruun Mortensen. Gruppen har gennemført spørgeskemaundersøgelsen i samarbejde med lektor Eva Draborg, Syddansk Universitet, IST – Sundhedsøkonomi. Spørgsmål eller kommentarer til spørgeskemaundersøgelsen kan rettes til projektleder Jane Linnet på jalin06@gmail.com, tlf. 28 45 09 41 eller Eva Draborg på edrabor@health.sdu.dk, tlf. 65 50 30 65.

Deskriptivt om respondenterne

Kønsfordeling (spørgsmål 1)

Køn	Antal	%
Mand	10	23
Kvinde	33	77
I alt	43	

Aldersfordeling (spørgsmål 2)

Gennemsnitsalder	45,4 år
Minimumsalder	27 år
Maksimumsalder	61 år
I alt	41

Faglig baggrund (spørgsmål 3)

	Antal	%
Læge – neurokirurg	0	0
Læge - anæstesilæge	9	21
Læge – andet	0	0
Sygeplejerske	29	67
SOS-assistent	3	7
Sygehjælper	2	5
I alt	43	

Erfaringsgrundlag med intensivbehandling (spørgsmål 4)

Gennemsnitlig anciennitet med intensivbehandling	10,8 år
Minimumsanciennitet	0 år
Maksimumsanciennitet	28 år
I alt	41

Funktion som nøgleperson på organdonationsområdet (spørgsmål 8)

	Antal	%
Ja	3	7
Nej	40	93
I alt	43	

Erfaring med organdonation

Erfaringsgrundlag med organdonation (spørgsmål 12, 15 & 16)

	Ja		Nej		Husker ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Professionel erfaring med organdonation?	18	43	23	55	1	2	42
Professionel erfaring med samtale med pårørende om organdonation?	11	27	26	63	4	10	41
Privat/personlig erfaring med organdonation?	4	10	37	90	0	0	41

Antal organdonationer, respondent har medvirket til (spørgsmål 13)

(Betinget af at have medvirket til organdonation) (spørgsmål 12)

Gennemsnit antal donationer	5,3
Minimum antal donationer	1
Maksimum antal donationer	20
I alt	19

Situationer, hvor tanken om mulig organdonation almindeligvis opstår (spørgsmål 17)

	Antal	%
Ved hver svært traumatiseret patient	12	28
Ved hver pt. med svær hjerneblødning	30	70
Når patientens pupil dilaterer op	13	30
Tanken opstår sjældent/aldrig	8	19
Andet tidspunkt	3	7
I alt	43	

Andet tidspunkt, hvor tanken om mulig organdonation opstår (uddybning af spørgsmål 17)

- Efter længere udsigtsløs behandling
- Når man formoder pt. er hjernedød
- Når man forventer sig hjernedød som end-point

Personlige erfaringer med organdonationsforløb (spørgsmål 14)

(Betinget af at have medvirket til organdonation) (spørgsmål 12)

	Antal	%
Svært at spørge de pårørende	8	44
Svært at passe patienterne	1	6
Psykisk hårdt	4	22
Meget tidskrævende	6	33
Ikke sværere end anden intensiv behandling	8	44
Går ofte uden problemer	4	22
I alt	18	

Faktorer, som kan forhindre at et organdonationsforløb igangsættes (spørgsmål 18)

	Antal	%
Personalets negative indstilling	5	12
Personalets manglende kompetencer	26	61
Manglende mulighed for opløbsangiografi	2	5
Utryghed ved samtale med pårørende	13	30
Hensyn til de pårørende	14	33
Sengekapaciteten	4	9
Tid/mængde af opgaver	7	16
Ressourcer generelt	2	5
Andet	8	19
I alt	43	

Andre faktorer, som kan forhindre at et organdonationsforløb igangsættes (uddybning af spørgsmål 18)

- Afstand til OUH kan hindre organdonationsforløb
- Har kun få traumepatienter
- Hvor det måske er muligt og en yngre/evt. udenlandsk læge er i vagt – manglende viden – for stor mundfuld – det bringes ikke på banen
- Jeg er kun to måneder i afdelingen
- Neurologernes opgivende/negative holdning
- Patientkategorierne
- Tror ikke nogle faktorer forhindrer
- Vi har sjældent patienter, som dør på den grund

Professionel viden om organdonation

Viden om organdonation (spørgsmål 19-22)

	Ja		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Haves manual til brug ved organdonation i afdelingen?	35	85	1	2	5	12	41
Kender du èt eller flere tegn på, at en patients hjerne er ved at dø?	42	98	1	2			43
Ved du, hvem der kan kontaktes for hjælp til at stille hjernedødsdiagnosen?	39	93	3	7			42
Ved du, at det til tider er nødvendigt at supplere hjernedødsundersøgelsen med en opløbsangiografi?	11	28	29	73			40

Viden om organdonation (spørgsmål 23-25)

	Ja, helt afgjort		Ja, men er til tider/lidt i tvivl		Nej		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Ved du, til hvem man melder en organdonor?	18	43	20	48	4	10	42
Har du kendskab til tidsforløbet i en organdonation?	9	23	20	51	10	26	39
Ved du, hvilke organer, der kan udtages?	19	46	18	44	4	10	41

Kendskab til principper for donorterapi/pleje (spørgsmål 27)

	Antal	%
Ja, fuldt ud	3	7
Ja, i hovedtræk	23	55
Nej, jeg ved ikke nok om dette	13	31
Jeg arbejder ikke med donorterapi	3	7
I alt	42	

Emner, man mener det kan gavne at få mere viden (spørgsmål 44)

	Antal	%
Identifikation af mulige donorer	33	77
Hjernedøds kriteriet og juridiske aspekter	31	72
Pleje og behandling af donorer	29	67
Information og støtte til pårørende	27	63
Transplantationskoordinatorernes opgaver	28	65
Nøglepersonernes opgaver	26	61
Resultater af transplantationer i Dk	26	61
Dansk Center for Organdonations funktion	22	51
Andet	3	7
I alt	43	

Andre emner man mener, kunne være gavnlige at få viden om (uddybning af spørgsmål 44)

- ALT! vi ved alt for lidt
- Information, samtale med pårørende i situation, hvor hjernedød eller donation indgår

Oplevede kompetencer på organdonationsområdet

Andel, som mener at være kompetent i følgende situationer..... (spørgsmål 35-43)

	Ja, helt afgjort		Ja, men jeg er til tider/lidt i tvivl		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Når det skal vurderes om en patient kunne være en mulig organdonor?	6	15	19	46	13	32	3	7	41
Når et muligt organdonationsforløb, skal igangsættes?	5	13	16	40	16	40	3	8	40
Når transplantationsteamet skal kontaktes ved en mulig donor?	7	18	18	46	10	26	4	10	39
Når du skal bringe spørgsmål om organdonation op overfor pårørende?	8	20	19	48	10	25	3	8	40
Når du skal forklare pårørende om hjernedøden?	10	25	18	45	9	23	3	8	40
Når du skal forklare pårørende om organdonationsprocessen/ forløbet?	6	14	17	41	17	41	2	5	42
Når du skal bede de pårørende om at træffe beslutning om organdonation?	7	17	17	42	14	34	3	7	41
Når du skal støtte de pårørende ved et donationsforløb?	14	35	18	45	5	13	3	8	40
Når en organdonor skal plejes?	14	34	18	44	5	12	4	10	41

Holdninger til organdonation

Personlig holdning til organdonation (spørgsmål 9)

	Antal	%
Overvejende positiv	33	77
Uafklaret	7	16
Overvejende negativ	3	7
Har ikke taget stilling	0	0
I alt	43	

Vil personligt selv donere et eller flere organer efter døden? (spørgsmål 10)

	Antal	%
Ja, alle organer	14	33
Ja, udvalgte organer	9	21
Er ikke fuldt afklaret	14	33
Nej	3	7
Har ikke taget stilling	3	7
I alt	43	

Personlig holdning til forslag om formodet samtykke (spørgsmål 11)

	Antal	%
Positiv	29	69
Negativ	10	24
Har ingen holdning	3	7
I alt	42	

Vil af personlige årsager bede om fritagelse for at passe en donor (spørgsmål 28)

	Antal	%
Ja, helt afgjort	2	5
Ja, måske	1	2
Nej	37	86
Ved ikke	3	7
I alt	43	

Kontakt med pårørende

Kontakt med pårørende (spørgsmål 29-31)

	Ja, som regel		Ja, men ikke altid		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Mener du, at det er en god idé at pårørende overværer hjernedødsundersøgelsen af en mulig donor?	15	35	18	42	3	7	7	16	43
Giver I - efter organudtagning – besked til de pårørende om hvilke organer, der er brugt?	13	31	2	5	1	2	26	62	42
Tilbyder I de pårørende samtale efter <i>organdonation</i> ?	20	48	2	5	0	0	20	48	42

Hvordan skal personalet forholde sig til organdonation i samtale med pårørende? (spørgsmål 32)

	Antal	%
Personalet skal være positive	7	18
Personalet skal være neutrale	30	77
Personalet skal være negative	0	0
Ved ikke	2	5
I alt	39	

Organdonation i dagligdagen på afdelingen

Anmodes de pårørende til mulige donorer om stillingtagen til organdonation? (spørgsmål 45)

	Antal	%
Ja, næsten altid	2	5
Ja, til tider med ikke altid	11	27
Sjældent	14	34
Nej, aldrig	0	0
Ved ikke	14	34
I alt	41	

Hvor højt er organdonation prioriteret på respondentens afdeling? (spørgsmål 46)

	Antal	%
Meget højt	1	2
Højt	6	14
Ikke så højt	13	31
Lavt, vi taler næsten aldrig om det	12	27
Ved ikke	10	23
I alt	42	

**Når transplantationsteamet kontaktes, får du den forventede hjælp og vejledning? (spørgsmål 26)
(betinget af tidligere kontakt til transplantationsteam)**

	Antal	%
Ja, helt afgjort	16	94
Ja, til tider	1	6
Nej	0	0
I alt	17	

Vil man få tilstrækkelig hjælp fra kolleger, hvis man skal passe en donor? (spørgsmål 49)

	Antal	%
Ja, absolut	33	77
Måske	7	16
Nej	0	0
Ved ikke	3	7
I alt	43	

Efter organdonation (spørgsmål 33-34)

	Ja, ofte		Ja, til tider		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Vurderer du, at der - efter en organdonation på jeres afdeling – er brug for en debriefing af forløbet?	16	38	11	26	1	2	14	33	42
Vurderer du, at der - efter en organdonation – er brug for opfølgende samtale med de pårørende?	20	47	12	28	2	5	9	21	43

Vurdering af den nuværende organisering i afdelingen

Vurdering af personalebemanding (spørgsmål 47)

	Tilstrækkeligt personale		Ikke tilstrækkeligt personale		Antal personale har ingen betydning		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Personalebemanding i dagtimerne, hvis en donor skal passes?	25	60	4	10	4	10	9	21	42
Personalebemanding i aften-/nattetimerne, hvis en donor skal passes?	10	25	15	38	3	8	12	30	40
Personalebemanding i weekends, hvis en donor skal passes?	10	25	15	38	3	8	12	30	40

Vurdering af afdelingens fysiske indretning og størrelse (spørgsmål 48)

	Passende		Ikke tilstrækkeligt med plads		Den fysiske indretning har ingen betydning		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Fysiske indretning og størrelse i dagtimerne, hvis en donor skal passes?	14	35	14	35	3	8	9	23	40
Fysiske indretning og størrelse i aften-/nattetimerne, hvis en donor skal passes?	14	35	14	35	3	8	9	23	40
Fysiske indretning og størrelse i weekends, hvis en donor skal passes?	14	35	14	35	3	8	9	23	40

Fremtidsperspektiver

Vurdering af om følgende kunne ændre på antallet af organdonorer..... (spørgsmål 50-54)

	Ja, absolut		Ja måske, men ikke i væsentligt omfang		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
... der indføres "formodet samtykke"?	24	56	11	26	1	2	7	16	43
... personalet på intensivafdelinger blev pålagt en positiv attitude overfor organdonation i samtaler med pårørende?	5	13	20	50	4	10	11	28	40
... afdelingen blev kompenseret økonomisk for udgifter til organdonationsforløb?	4	10	7	17	18	44	12	29	41
... afdelingen fik tilført yderligere sengekapacitet?	5	12	7	17	18	44	11	27	41
... afdelingen fik tilført yderligere personaleressourcer?	7	17	9	21	15	36	11	26	42

De største oplevede barrierer for organdonation i afdelingen (spørgsmål 55)

	Antal	%
Utilstrækkelig opbakning fra ledelsen	1	2
Negativ holdning blandt personalet	0	0
Manglende opmærksomhed på mulige donorer	18	42
De sjældne donationer gør arbejdet er uvant	33	77
Mangel på intensivpladser	6	14
Mangel på plejepersonale	6	14
Mangel på læger i den enkelte situation	3	7
Plejepersonalet føler sig ikke kompetente	13	30
Lægen føler sig ikke kompetent	9	21
De pårørende ønskede ikke donation	13	30
Hensyn til de pårørende	10	23
Ved ikke	6	14
Andet	4	9
I alt	43	

Andre barrierer for organdonation (uddybning af spørgsmål 55)

- Alderssammensætning og organkvalitet
- At neurologerne ikke kan/vil tage stilling eller ikke kender nok til organdonation
- For få mulige patienter
- Sprogbarrierer, udenlandske læger

Generelle kommentarer:

Mine svar er farvet af at jeg aldrig har oplevet en organdonor-pt. på afdelingen.

VIGTIGT! Informationer & informationer, så der sættes fokus på problematikken (MEN det ved I garanteret!)

11: Vist man selv meler sig som donor går det automatisk adgang som (receiver) modtager.

14a: Det svarer er når i forløpet man skall spørre før eller efter hjernedødsdiagnose.

14b: organperfusion exvis inotropi ikke for pt men for pt.organ som potentiel donor.

Det er et 'super' kursus, der laves omkring organdonation. Skuespiller-træning ud fra case er en utrolig lærerig proces, eftersom vi på afdelingen ikke har så mange donationsforløb, mangler personalet her erfaring og kompetencer. God jul.